

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

versie 1.0

Rapportage 2022

Centraal Justitieel
Incassobureau

ADR, 15 maart 2023

Kenmerk: 2023-0000067645

Inhoudsopgave

➤ Inleiding	3
➤ Samenvatting bevindingen en aandachtspunten	4
➤ Kwaliteit financiële verantwoording	5
➤ Beheersing IT	6
➤ Overige onderwerpen	9

Inleiding

Algemeen

- ❑ In deze Powerpoint-rapportage doen wij verslag van de uitkomsten van de werkzaamheden die wij als interne auditdienst van het Rijk hebben verricht in het kader van onze wettelijke controletaak over 2022 t.a.v het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). De belangrijkste punten worden in de rapportage aan het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) overgenomen.
- ❑ Wij hebben onze werkzaamheden gericht op de getrouwheid en rechtmatigheid van de Programmarekening en de jaarrekening van het Agentschap CJIB, zoals opgenomen in de departementale jaarverantwoording van het Ministerie van Justitie en Veiligheid over het jaar 2022.

Doel en doelgroepen

- ❑ Het rapport is opgesteld voor het CJIB.
- ❑ De Auditdienst Rijk (ADR) is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor het CJIB. De minister van Justitie en Veiligheid zal dit auditrapport op of na Verantwoordingsdag, 17 mei 2023, plaatsen op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).

Samenvatting bevindingen en aandachtspunten

- ❑ Kwaliteit Financiële verantwoording
  - Balansdossiers tussentijds en per jaareinde toereikend
  - Geen materiele fouten en onzekerheden vastgesteld
- ❑ Beheersing IT
  - Verbeterslag informatiebeveiliging zichtbaar aanwezig, aandacht blijft ook nodig in 2023
  - Aantoonbaarheid en inzicht in generieke IT maatregelen verdienen aandacht
  - Grotere grip CJIB op datafixes, nog niet structureel aantoonbaar.
- ❑ Inkoopproces
  - Kwaliteit inkoopstukken is goed; aanlevering brondocumentatie is op orde
  - De kwaliteit van de prestatieverklaringen voldoet aan de minimaal te stellen eisen

Kwaliteit financiële verantwoording

- ❑ Op basis van onze controlewerkzaamheden inzake de Programmarekening en de jaarrekening van het Agentschap, hebben wij vastgesteld dat deze geen materiële fouten of onzekerheden bevatten.
- ❑ De materialiteit die wij bij onze controle hanteren als maximaal toegestane foutmarge, is gebaseerd op de omvang van de departementale jaarverantwoording van JenV. Wij geven geen expliciet oordeel over de zelfstandige CJIB-verantwoordingen.
- ❑ De balansdossiers gedurende het jaar zijn door ons toereikend bevonden. De informatie-uitwisseling vanuit CJIB aan de ADR is gedurende het jaar gestructureerd, constructief en in goede samenwerking verlopen. Het verkrijgen van controle-informatie heeft in een aantal situaties lang op zich laten wachten.

Beheersing IT (I)

Verbeterslag informatiebeveiliging zichtbaar aanwezig, aandacht blijft ook nodig in 2023

- ❑ Eerder hebben wij opmerkingen gemaakt over het onder druk staan van informatiebeveiliging door achterstanden in het IT-beheer. Wij hebben een positief beeld van de wijze waarop CJIB bezig is met de invulling van de verbetermaatregelen op dit terrein.
- ❑ Medio 2021 is een extern onderzoek uitgevoerd, welke was gericht op de inzicht in de ICT basis veiligheid. De uitkomsten hebben eerdere risicobevindingen bevestigd. Deze bevindingen en de bevindingen van de ADR 2021 zijn opgepakt aan de hand van onder andere de Security Roadmap. CJIB heeft in 2022 concrete stappen gezet met de invulling van verbetermaatregelen.
- ❑ Randvoorwaarden voor het oplossen van tekortkomingen zijn voornamelijk technisch ingevuld/gerealiseerd. Verdere specifieke inrichting ervan en het goed beleggen in de lijn staat gepland in 2023.
- ❑ Om tot het gewenste IB volwassenheidsniveau te komen, wordt de reeds ingezette doorontwikkeling door het CJIB voortgezet. Wij adviseren de ingezette lijn vast te houden /structureel te borgen en hierop periodiek te monitoren (incl. opvolging en vastlegging)

Beheersing IT (II)

Aantoonbaarheid en inzicht in generieke IT maatregelen verdienen aandacht

De processen van het CJIB zijn in hoge mate geautomatiseerd. Door deze sterke afhankelijkheid van IT is het voor de ADR en haar certificerende taak noodzakelijk om zekerheid te verkrijgen over de kwaliteit van de IT-dienstverlening van het CJIB m.b.t. de systemen die mede verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van de financiële verantwoording. Naar aanleiding van het onderzoek naar de General IT Controls (GITC) zijn enkele constatering gedaan die aandacht behoeven. Deze constatering raken de onderwerpen van het GITC-toetsingskader (wijzigingsbeheer, wachtwoordbeheer, gebruikersbeheer, beheer van componenten en backup & recovery). De aandachtspunten zien met name op de aantoonbaarheid en inzicht in de generieke IT maatregelen.

Gezien de randvoorwaardelijkheid aan de GITC is aandacht noodzakelijk.

Beheersing IT (III)

Grotere grip op datafixes¹, nog niet structureel aantoonbaar

- ❑ Bij het CJIB bestaat met enige regelmaat noodzaak tot het uitvoeren van *datafixes*; het direct ingrijpen in de databases van de gebruikte IT-systemen. Zulk ingrijpen draagt risico's in zich, omdat het effect kan hebben op data-integriteit en stabiliteit van de databases. Het is daarom belangrijk dat *datafixes* alleen worden uitgevoerd via het daarvoor ingerichte proces.
- ❑ Al meerdere jaren op rij kunnen wij niet vaststellen of alle processtappen correct doorlopen worden, volgens de procedure beschrijving. Het testen van een voorgenomen datafix, het doorvoeren naar productie en/of de goedkeuringen ervan zijn niet in alle gevallen zichtbaar en volgtijdelijk vastgelegd.
- ❑ Naar aanleiding van ons interimrapport 2022 heeft het CJIB aangekondigd het proces te zullen aanscherpen en dit in het vierde kwartaal van 2022 te kunnen realiseren. Per jaareinde zien wij een verbetering, maar structurele aandacht blijft nodig. Het CJIB is voornemens de volgtijdelijkheid van uitgevoerde handelingen en de goedkeuring daarvan beter zichtbaar te maken in het workflowmanagement-systeem TopDesk. Ook is eind 2022 een begin gemaakt met het intensief bewaken van het proces via maandelijkse 100%-procescontroles en de ingebruikname van een dashboard met Key Performance Indicators voor deze datafixes.
- ❑ Omdat deze maatregelen zich nog moeten bewijzen en wij ten aanzien van 2022 niet hebben kunnen vaststellen dat het proces rondom de datafixes duurzaam geborgd is, merken wij dit aan als een lichte bevinding in de rapportage van JenV.
- ❑ Advies: de uitkomsten van de recent ingerichte procesbewaking voldoende frequent en op het juiste niveau binnen de organisatie te bespreken, zodat indien nodig tijdig bijgestuurd kan worden.

¹ Datafixes zijn inhoudelijke mutaties in systemen door technisch beheerders aangebracht, buiten het reguliere proces. Risico: ongewenste mutaties en gevolg-fouten.

Overige onderwerpen (I)

Inkoopprocessen

- ❑ Toerekening van onrechtmatigheden inzake Nadere Overeenkomsten (NOK) is in 2022 aangepast. Onrechtmatigheid werd toegerekend op basis van uitnutting van het contract. Onrechtmatigheid moet worden toegerekend aan de beheerhandeling, dat wil zeggen bij het aangaan van de overeenkomst (=de verplichting). Dit leidt in 2022 eenmalig tot extra onrechtmatigheden. Het CJIB zal haar registratie in het contactenregister hiervoor aanpassen, in combinatie met overige kwaliteitsverbeteringen.
- ❑ De kwaliteit van de prestatieverklaringen voldoen aan de minimaal te stellen eisen. Binnen het CJIB worden op dit moment de interne richtlijnen voor het prestatie-verklaren (PV) aangescherpt. Incidenteel wordt hierbij geen documentatie van prestatieverklaring vastgelegd.
- ❑ Kwaliteit van de inkoopstukken is goed; aanlevering van de brondocumentatie is op orde.

Overige onderwerpen (II)

Projecten

- ❑ CJIB heeft eind 2022 voor ruim € 8 miljoen gelden voor projecten beschikbaar, waarop nog geen uitnutting van gelden heeft plaatsgevonden. Een groot deel van deze projecten zal in 2023 starten. De gelden zijn vooruit ontvangen. Voor een deel (ca € 4 miljoen) betreft het gelden die begin 2022 of eerder zijn toegekend, maar waarbij invulling van het desbetreffende project nog moet plaatsvinden.
Voortijdige bevoorschotting kan leiden tot onrechtmatigheden, wanneer zulke betalingen kwalificeren als het niet-toegestane 'parkeren' van begrotingsgeld. De ADR raadt het CJIB aan voldoende rekening te houden met de liquiditeitsprognose van de projecten, waarvoor de middelen zijn bedoeld.
- ❑ CJIB heeft vanuit het Programma Digitaliseren Strafrechtketen (PDSK) middelen ontvangen en aangewend om de toegevoegde waarde van AICE voor de strafrechtketen te vergroten met een kwalitatief betere en meer persoonsgerichte tenuitvoerlegging als resultaat. Op dit project is een verlies voorzien van € 7,5 mln. Dit project kent nog een looptijd van enkele jaren.
De waardering is bepaald op basis van het benodigde aantal ICT uren, vermenigvuldigd met een integraal tarief. Verliezen moeten tegen kostprijs worden genomen. Het CJIB heeft deze voor een bedrag van € 0,5 miljoen onvoldoende kunnen onderbouwen.

Overige onderwerpen (III)

Samenwerking in de keten OM-CJIB

- Het functioneren van de afpakketen als geheel is afhankelijk van het functioneren van en de samenwerking tussen de afzonderlijke ketenpartners. Vanwege de geconstateerde vertragingen in de overdracht van zaken tussen het OM en het CJIB, zijn wij in 2021 gestart met een ketenaudit gericht op dit aspect. In 2021 lag de focus op het OM, waarbij bevindingen met het OM zijn gedeeld. In 2022 was CJIB het speerpunt. Ook hier zijn de uitkomsten gedeeld. Wij constateren dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid in het proces meer nadrukkelijk naar voren mag komen.
- Bij het CJIB stromen zaken niet in, als ze niet aan alle criteria voldoen. Het CJIB stuurt deze terug en monitort ze; de facto bestaan zaken niet voor het CJIB totdat ze op de juiste wijze worden aangeboden.
- Door het OM worden de te hanteren criteria niet altijd gevolgd, waardoor zaken retour komen.
- Op het retourproces ontbreekt het aan regie. De monitoring is onvoldoende strak om te waarborgen dat alle zaken tijdig doorstromen in de keten. Als gevolg van deze situatie verbeteren de doorlooptijden van de zaken minder snel dan mogelijk zou zijn, en kan het incidenteel voorkomen dat zaken jaren te laat worden aangeboden.
- Bij samenwerking in een keten is het niet alleen belangrijk dat alle partijen hun taken uitvoeren vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, maar ook dat er vanuit een gezamenlijk en algemeen belang wordt samengewerkt. Ons inziens kan meer gezamenlijk overleg hieraan bijdragen en zorgen voor een effectievere samenwerking; hier liggen kansen. Het OM en het CJIB zouden dit gezamenlijk, in goed overleg moeten oppakken. Wat gaat fout, wat is de oorzaak en wat kan er verbeterd worden? Daarom hebben wij voorgesteld om in een gezamenlijk overleg tussen OM en CJIB de respectievelijke inzichten en uitkomsten te delen en gezamenlijke aandachtspunten te bespreken. Beide ketenpartners hebben hiermee ingestemd, maar in de praktijk komt dit overleg moeizaam van de grond.

Overige onderwerpen (IV)

Procesaudits

- ❑ De in het kader van de programmarekening en jaarrekening Agentschap CJIB beoordeelde processen verlopen beheerst. Er zijn voldoende maatregelen getroffen.
- ❑ In een procesaudit naar referentiegegevens is vorig jaar vastgesteld dat de referentietabellen, zoals die door Just-ID worden klaargezet, géén bestandstellingen (hashtotals) hebben. Mogelijk risico is dat het foutief overhalen van de referentietabellen niet (direct) wordt ontdekt. Het CJIB heeft de mogelijkheden om te werken met een hashtotal met Just-ID onderzocht. Dit blijkt momenteel niet mogelijk. Een mitigerende maatregel is getroffen door het steekproefsgewijs inhoudelijk controleren van de mutaties door de functioneel beheerders aan de hand van de releasenotes van Just-ID.

Kinderopvangtoeslag

- ❑ Afwikkeling Kinderopvangtoeslag raakt het CJIB. Schulden van gedupeerden aan het CJIB worden kwijtgescholden. Het gaat om een klein bedrag binnen de primaire verantwoording van het CJIB. Het kwalitatief belang is hoog. Het proces is adequaat ingericht.

Managementparagraaf

- ❑ De managementparagraaf 2022 is adequaat opgesteld; de totstandkoming is gestructureerd vormgegeven en reconstrueerbaar.

Resumerend komen wij tot de volgende weging:

Bevinding	Weging 2022	Weging 2021
Gebruik datafixes	●	n.v.t.
GITC	●	n.v.t.

● licht ■ gemiddeld ▲ ernstig ✓ opgelost

De bevinding met betrekking tot datafixes is overgenomen in het JenV-rapport.

De GITC bevinding is niet overgenomen in het JenV-rapport, maar vinden wij voor het CJIB van belang, aangezien het de onderwerpen van het GITC-toetsingskader raakt.

